

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobce: B. P.**, zastoupen JUDr. Jaroslavem Kolářem, advokátem, se sídlem 28. října 661, Dobříš, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 43 Cad 67/2003 - 72 ze dne 16. 11. 2004,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2004, č. j. 43 Cad 67/2003 - 72, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 10. 4. 2003, č. j. X, byla zamítnuta žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o starobní důchod pro nesplnění podmínek nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům (dále jen „nařízení vlády č. 557/1990 Sb.“). V odůvodnění tohoto rozhodnutí je dále uvedeno, že stěžovatel nesplňuje ani podmínky přiznání starobního důchodu podle usnesení vlády č. 465/1968 Sb.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel v zákonné lhůtě žalobu ke Krajskému soudu v Praze, v níž namítal, že byl zaměstnán nejméně 10 let ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranovém dole, překročil nejvyšší přípustnou expozici a skončil toto zaměstnání do 31. 12. 1990. Ve sporném období od 14. 8. 1974 do 31. 5. 1987 vykonával funkci měřiče úseku, posléze označenou jako samostatný důlní měřič, a to v podzemí uranového dolu P. Jako technickohospodářský pracovník v této funkci vykonával práci soustavně a v průběhu kalendářního měsíce vždy převážně na pracovištích v podzemí hlubinných dolů a ve smyslu § 15 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, mělo být toto zaměstnání v době

od 14. 8. 1974 do 31. 5. 1987 zařazeno do I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm v podzemí hlubinných dolů ve smyslu § 14 odst. 2 písm. a) tohoto zákona. Jedná se o vybrané zaměstnání ve smyslu § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. a nárok podle § 2 odst. 2 tohoto předpisu.

Krajský soud stěžovatelu žalobu rozsudkem blíže označeným v záhlaví zamítl a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí zejména uvedl, že podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. se vybranými zaměstnáními v hornictví pro účely tohoto nařízení rozumějí zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech uvedená pod č. 1 – 7 a 11 v příloze č. 2 nařízení vlády č. 117/1988, o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení (dále jen „nařízení vlády č. 117/1988 Sb.“). Pro resort federálního ministerstva paliv a energetiky jde o tato zaměstnání: 1 – důlní elektromontér, 2 – důlní zámečnick, 3 – horník – dělník, vrtný dělník, 4 – horník - vrtař, střelmistr, strojník báňského zařízení, 5 – báňský záchranář, 6 – žák středního odborného učiliště hornického, 7 – revírník, mistr důlní, mistr směnový a 11 – skladník výbušnin v dole. Ve výčtu těchto zaměstnání není uvedena funkce důlního měřiče ani samostatného důlního měřiče, kterou stěžovatel v období od 14. 8. 1974 do 31. 5. 1987 vykonával. Podmínky pro mimořádné poskytování starobního důchodu některým horníkům byly taxativně stanoveny, nejde o vybrané zaměstnání ve smyslu tohoto předpisu, takže technickohospodářským pracovníkům nemůže vzniknout nárok na mimořádný hornický důchod. Podle resortního seznamu uveřejněného ve výnosu federálního ministerstva paliv a energetiky č. 6/1978, ve znění výnosu č. 5/1988, vydané podle § 17 odst. 3 zákona o sociálním zabezpečení, je důlní měřič s popisem práce jako veškeré měřičské práce v podzemí hlubinných dolů veden pod č. 33 a jde o zaměstnání podle § 15 odst. 4, písm. a), písm. c) tohoto zákona, vedoucí (samostatný) důlní měřič s popisem práce koordinace, řízení a kontrola důlně měřičských prací je veden pod č. 16 a jde o zaměstnání podle § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení. Toto ustanovení upravuje podmínky pro uznání I. pracovní kategorie, při jejichž splnění jde o zaměstnání technickohospodářských pracovníků pod zemí v hlubinných dolech, avšak s věkovou hranicí pro vznik nároku na starobní důchod 55 let. Nejde ani v jednom případě o zaměstnání uvedené ve výčtu dle nařízení vlády č. 117/1988 Sb., příloha č. 2, body 1 – 7 a 11. Krajský soud tak dospěl k závěru, že stěžovatel neprokázal splnění podmínek § 2 odst. 2 ani § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb.

Tento rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, v níž uplatnil kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002, soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.). Vady dle těchto ustanovení spatřuje v následujících skutečnostech:

Tvrzení uvedené ve stanovisku zaměstnavatele D. S., s. p., ze dne 28. 8. 2002 a 31. 3. 2004, v němž je tvrzeno, že stěžovatel pracoval v letech 1974 – 1987 ve funkci, která byla zařazena do kategorie střídavě fárajících, je nepřijatelné a protizákonné. Zákon o sociálním zabezpečení takovou kategorií neobsahuje, přičemž střídavost je v něm vyjádřena větou „soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně“ a představuje jednu z mnoha podmínek s určitou tolerancí jejího plnění. Přestože stěžovatel jako kmenový technickohospodářský pracovník hlubinného dolu vykonával soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně veškeré provozní práce v oboru důlního měřičství na stálých pracovištích důlního úseku v podzemí hlubinného uranového dolu, byl navzdory všem těmto splněným podmínkám pro zařazení do I.AA kategorie dle § 14 odst. 2 písm. a) a § 15 odst. 3 zákona o sociálním pojištění nesprávně zařazen do kategorie I.A. Tvrzení,

že jeho zaměstnání neopatřilo podle resortního seznamu mezi zaměstnání dle přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 117/1988 Sb., není dle stěžovatelova názoru pravdivé. Resortní seznam zaměstnání zařazených do I. pracovní kategorie je souborem (katalogem) popsaných pravidelných pracovních činností, s jejich názvy a katalogovými čísly. Z uspořádání textu přílohy č. 2 je zřejmé, že do ní byla okopírována část resortního seznamu č. 6 usnesení Federálního ministerstva paliv a energetiky, ovšem bez návodu, jak s ní zacházet. Lze tedy předpokládat, že byl-li přenesen obsah, musí být přenesen i návod, jak jej používat. Zákon o sociálním zabezpečení v § 18 odst. 1 nařizuje, že jako doba zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie se započítává doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti zaměstnání uvedeného v příslušném resortním seznamu pro účely důchodového pojištění. Rozhodující je tedy nikoli název pracovní činnosti, ale naopak její popis. Popis pracovní činnosti stěžovatele v resortním seznamu č. 6, který platil od 1. 1. 1979, zněl „veškeré měřičské práce prováděné v podzemí hlubinných dolů“ a nesl katalogové číslo 05 20 01 s názvem důlní měřič. Zaměstnavatel měl porovnat popis pracovní činnosti uvedený v resortním seznamu s popisem pracovní činnosti uvedené v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 117/1988, kde v č. 3 je mezi jinými popsanými činnostmi také jedna vyjádřena slovy „práce v oboru důlního měřičství, větrání a geologie“. Z této formulace vyplývá souhlasnost obou popisů, a proto stěžovatelovo zaměstnání mělo být zařazeno do I. kategorie se stálým pracovištěm v podzemí v hlubinných dolech. Dalším z důvodů, proč mělo být takto postupováno, je vyloučení jakékoli diskriminace. Jako manuální pracovník, figurant – pomocník důlního měřiče, byl žalobce zařazen do I.AA kategorie, ale jako technickohospodářský pracovník – důlní měřič, byl zařazen do I.A třídy, a to při stejném popisu pracovní činnosti a stejném pracovním riziku.

Stěžovatel dále uvedl, že je nutno opravit konstatování soudu ve druhé větě, třetím odstavci na straně tři rozsudku, neboť podle § 18 odst. 1 je pro resort Federálního ministerstva paliv a energetiky pod bodem 3. mj. uvedeno „... práce v oboru důlního měřičství, větrání a geologie, ...“. Rovněž nesouhlasí s názorem soudu, že technickohospodářským pracovníkům nemůže vzniknout nárok na mimořádný hornický důchod, neboť tento závěr je nepravdivý a diskriminující. Fakticky není rozdíl mezi prací vykonávanou technickohospodářským pracovníkem a manuálním pracovníkem. Ve výčtu vybraných zaměstnání (popisů činnosti) prý není uvedena funkce (profese) důlního měřiče. Tu je však dle stěžovatelova názoru nutno hledat v místě, kde je napsáno: „popis pracovní činnosti“. Soud zaměnil význam pojmu zaměstnání – pravidelná pracovní činnost, jako příčina, za význam zaměstnání – profese, funkce, povolání, což je až důsledek prvně uvedeného významu. V tomto výčtu není uvedeno mnoho jiných profesí, které přesto byly zařazeny do vybraných zaměstnání podle popisu pracovní činnosti. Není důležité, zda je nebo není profese napsána pod tím či oním bodem, ale je důležité najít podle seznamu popisů pracovních činností a bez diskriminace každou profesi, která tyto činnosti vykonává. Rozdělení zaměstnání do kategorií provádí zákon o sociálním zabezpečení. V jejích prováděcích předpisech dochází nesprávným výkladem k porušení zásad rovného zacházení.

Stěžovatel se rovněž domnívá, že resortní seznamy by měly vycházet ze zákona a neporušovat jeho ustanovení. Výnos č. 6/1978, který se vztahoval na stěžovatele v době, kdy vykonával zaměstnání důlního měřiče, obsahuje jeho zaměstnání pod č. 20 a výnos č. 5/1988 obsahuje toto zaměstnání pod č. 33. Druhý jmenovaný výnos obsahuje protizákonné ustanovení v článku II, v němž je stanoveno, že doba výkonu zaměstnání uvedených v příloze k tomuto výnosu v části 01 a 05/ I. pracovní kategorie pod řadovými čísly 12 – 28 se hodnotí pro účely důchodového zabezpečení jako doba v zaměstnání I. pracovní kategorie ode dne účinnosti tohoto výnosu. Doba výkonu ostatních zaměstnání se hodnotí jako zaměstnání

I. (II.) pracovní kategorie od počátku jejich prokázaného výkonu. Toto ustanovení odporuje § 18 odst. 4 zákona o sociálním zabezpečení. Tento rozpor je příkladem diskriminace jedné skupiny pracovníků oproti pracovníkům jiným. Zaměstnání označené v tomto výnosu pod č. 33, s popisem práce „veškeré měřičské práce v podzemí hlubinných dolů“, nemůže být zařazeno podle zákona o sociálním zabezpečení v § 15 odst. 4 písm. a) a c), protože má být zařazeno podle § 15 odst. 3, které platí pro pracovníky, kteří svoji práci vykonávají v podzemí hlubinných dolů. Úmyslem zákonodárce dle stěžovatelova názoru nebylo zavést do zákona zásady nerovného zacházení v pracovně právních vztazích, a proto by nemělo být postupováno tak, jak to učinila žalovaná a potvrdil krajský soud. Soud se nijak nezmnínil o zařazení stěžovatelova zaměstnání v době od 14. 8. 1974 do 31. 12. 1978, v níž nebylo v účinnosti usnesení vlády č. 6/1979, kdy kolegové důlní měřiči vykonávali své zaměstnání hodnocené podle usnesení vlády č. 465/1968 Sb. (podle níž odcházeli do mimořádného důchodu v 50 letech po odpracování 10 let v podzemí uranového dolu a bez dalších diskriminujících podmínek), a kdy ještě nebyla v I. pracovní kategorii nově zavedena I. pracovní kategorie zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm v podzemí hlubinného dolu (I.AA) podle zákona o sociálním zabezpečení.

Stěžovatelův spolupracovník – svědek pan F. K. - byl zaměstnán v příbuzné funkci jako důlní geolog s katalogovým číslem 05 22 01 uvedeném v resortním seznamu zaměstnání I. kategorie s popisem pracovní činnosti „veškeré geologické práce prováděné v podzemí hlubinných dolů“. V období od 1. 1. 1974 do 31. 12. 1978 byl zařazen do I. pracovní kategorie se stálým pracovištěm v podzemí hlubinných dolů. Pokud by bylo takto zařazeno charakterově podobné zaměstnání důlního měřiče, které stěžovatel v tomto období vykonával, splnil by už tímto podmínku § 2 odst. 2 písm. a) nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Výše uvedené je důkazem nerovného zacházení a nerovného přístupu při zařazování do pracovních kategorií. Ze všech výše uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z obsahu stěžovatelova podání Nejvyšší správní soud dovodil, že se dovolává stížnostního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky týkající se splnění podmínek pro přiznání mimořádného hornického důchodu.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil, že podle údajů v evidenčních listech důchodového zabezpečení byl stěžovatel zaměstnán od 2. 6. 1972 v U. d. P., nyní D., s. p. – S. u. I. P. Od 2. 6. 1972 do 13. 8. 1974 byl zaměstnán jako horník – dělník v podzemí uranového dolu. Toto zaměstnání bylo zařazeno jako zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm v hlubinných dolech – uran a bylo započteno jako I.AA kategorie – uran. Od 14. 8. 1974 do 31. 5. 1987 pracoval jako měřič úseku a samostatný důlní měřič v uranovém dole a toto zaměstnání mu bylo započteno jako I.A kategorie – uran. Od 1. 6. 1987 do 31. 12. 1990 stěžovatel pracoval jako mistr – revírník rovněž v uranovém dole, tato doba mu byla započtena jako zaměstnání I.AA kategorie – uran. Od 1. 1. 1991 do 31. 12. 1992 bylo stěžovateli započteno zaměstnání v kategorii I.A – uran a ve II. kategorii, přičemž zaměstnání v podzemí ukončil k 31. 12. 1990. Stejný zápočet byl uveden v evidenčním listu

důchodového pojištění ze dne 3. 1. 2003, který byl vystaven státním podnikem D. – S. u. I., na základě archivních podkladů.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. v rozsahu a z důvodů, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti a přitom sám shledal vady uvedené v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 103 odst. 3 písm. d) lze kasační stížnost podat z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu spočívající mj. ve vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Takovou vadou je i postup krajského soudu, který přezkoumal rozhodnutí žalované, přestože jej měl postupem podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. jako nepřezkoumatelné bez jednání zrušit. V posuzovaném případě žalovaná v odůvodnění svého rozhodnutí uvedla pouze výčet podmínek, jež by musely být splněny, aby stěžovatelově žádosti mohlo být vyhověno. Závěrem konstatovala, že tyto podmínky nebyly splněny, aniž by však jakkoli konkretizovala, zda nebyla splněna žádná z podmínek daných nařízením vlády č. 557/1990 Sb., či toliko některá z nich, a v čem nesplnění těchto podmínek spočívá. Její rozhodnutí proto trpí nepřezkoumatelností spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatel takovou vadu řízení před správním orgánem v kasační stížnosti nenamítal. Nejvyšší správní soud však není vázán důvody kasační stížnosti podle § 109 odst. 3 s. ř. s., je-li rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný. Takový je i rozsudek zamítající žalobu na základě nedůvodnosti v žalobě uplatněných námitek a nepřihlížející přitom ke skutečnosti, že samo správní rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost spočívající v nedostatku konkrétních důvodů. Takové rozhodnutí měl soud zrušit bez ohledu na žalobní námitky (§ 76 s. ř. s.).

Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadaný rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2007

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu

